

Rivstart för omställningsstudiestödet

Sveriges
Ingenjörer

Sammanfattning

Omställningsstudiestödet har kommit upp ur startgroparna, med långt fler sökande än förväntat. För att få en indikation på vilka som *ansökt* om omställningsstudiestöd (OSS) och hur de skiljer sig från sökande av ordinarie studiemedel (ordinarie), har Sveriges Ingenjörer beställt statistik för de första 1 000 sökande av respektive kategori. Vidare har ett utdrag av de första 800 som *beviljats* omställningsstudiestöd per 27 januari 2023 beställts från CSN.

Notera att de första som ansökt om respektive beviljats OSS inte med nödvändighet sammanfaller, eftersom ansökningarna behandlas i turordning och ett väsentligt större antal redan har fått avslag.

Vi har bland annat kunnat konstatera följande:

- Hälften av de som ansökte om OSS hade valt en högskoleutbildning. Andelen var densamma för de som hittills hade beviljats stöd.
Detta bekräftar den viktiga roll högskolor och universitet har att spela i det livslånga lärandet. Det skickar en tydlig signal inte bara till högskolorna, utan också till staten som finansierar, att utbud och tillgänglighet av akademisk utbildning för yrkesverksamma successivt bör öka.
- Av de som sökte till högskolan var 68 procent 40 år eller äldre, vilket kan jämföras med en andel på 17 procent för ordinarie sökande till högskolan. Av de som hade beviljats stöd var andelen hela 83 procent.
Den centrala tanken bakom stödet – att nå ut till personer som är beredda att ta ansvar för sitt fortsatta lärande långt upp i yrkeslivet – har således nått fram.
- Av de som beviljats OSS var andelen kvinnor ca 60 procent. Vad avser studier i yrkeshögskolan var dock andelen kvinnor och män nära nog densamma – 52 respektive 48 procent. Bland dem som beviljats stöd för högskolestudier var andelen kvinnor däremot så hög som 68 procent.
- Andelen av både de som sökt och beviljats OSS för studier i yrkeshögskolan var 40 procent. Det är en ca dubbelt så hög andel som för sökande av ordinarie studiemedel.
- Nära 60 procent av de som sökt respektive beviljats OSS för studier inom yrkeshögskolan hade valt en inriktning inom teknik och data. Motsvarande andel i gruppen som sökt ordinarie studiemedel var knappt hälften så stor (26 procent).¹

Eftersom anslagen successivt kommer att växla upp fram till och med 2026, torde det också vara av intresse för utbildningsanordnarna att få kunskap om de ansökningar som inte har behandlats – eller som rentav godkänts i princip, men inte har kunnat beviljas stöd eftersom anslaget redan förbrukats. För att följa hur reglerna tillämpas, och som information till framtida sökande, är kunskap viktig även om orsakerna till avslag.

---

¹ Den stora andelen sökande av ospecificerad högskoleutbildning gör en närmare jämförelse av valt utbildningsområde mellan de sökandegrupperna vanskelig.

Ansökningsläget i slutet av januari

Den första omgången ansökningar om omställningsstudiestöd har med råge överträffat de uppskattningar som gjordes under förberedelserna för reformen.

Per 23 januari hade CSN tagit emot ca 26 540 ansökningar inför våren från 21 300 unika personer. Totalt ca 4550 ansökningar hade behandlats, av vilka 633 beviljats studiestöd och ca 3 000 fått avslag. I flera fall var orsaken till avslag att de sökande inte hade uppfyllt de formella villkoren för stödet (t ex åldersgränser). Därutöver hade drygt 1 000 ansökningar avskrivits, eftersom de inte avsåg studier under våren.

Per den 27 januari hade antalet beviljade ansökningar stigit till 803. Dessa redovisas längre fram i detta pm.

CSN räknade inledningsvis med en handläggningstid på 10–12 veckor, vilket skulle komma att förskjuta beskeden ett stycke in på vårterminen, vilket också visat sig vara fallet. I sin senaste information skriver CSN på sin webbplats att det kan dröja till februari-mars, eventuellt längre beroende på hur omfattande utredning som fordras och om ansökan skickats in sent.²

Beslutet om att införa stödet kom kort innan CSN fick i uppdrag att administrera det. Innan nödvändiga systemstöd är på plats, måste därför en stor del av hanteringen ske manuellt. Samtidigt har alltså ansökningarna vida överstigit prognoserna, vilket har satt press både på befintlig personal och de som anställts särskilt för ändamålet. Ett stort antal ansökningar har också visat sig sakna nödvändig information, vilket har bidragit till de långa handläggningstiderna.³

Även trygghetsorganisationerna har stått under stor tidspress. Tanken bakom modellen är att den sökande för rådgivning först ska kunna vända sig till den trygghetsorganisation till vilken företaget är anslutet.⁴ Eftersom CSN och trygghetsorganisationerna i praktiken slog upp portarna samma dag, saknades tid för rådgivning för den som i första hand ville förvissa sig om en plats långt fram i kön. Ansökan handläggs i den ordning de inkommer, vilket innebar att flertalet skickade den direkt till CSN. Detta kan med stor sannolikhet förklara varför så många av de sökande visade sig inte ha varit kvalificerade eller lämnat in en ofullständig ansökan. I takt med att systemen kommer på plats och kunskapen om villkoren för stödet blir större bör dessa problem minska i omfattning, så länge trygghetsorganisationerna hinner med sin rådgivning. Det är dock ett faktum att systemet är väsensskilt från ordinarie studiestöd både vad gäller utformning och målgrupp, vilket ställer höga krav på effektivitet i behandlingen av ansökningarna för att inte vålla olägenheter för såväl de sökande som för lärosäten och företag.

De första tusen ansökningarna

För att få en inblick i sökmönstren, beställdes utdrag från CSN över de första 1 000 som sökt omställningsstudiestöd (OSS) respektive – som jämförelse – ordinarie

---

² [Väntar du på beslut om omställningsstudiestöd?](#) Uppgiften hämtad 2023-01-25.

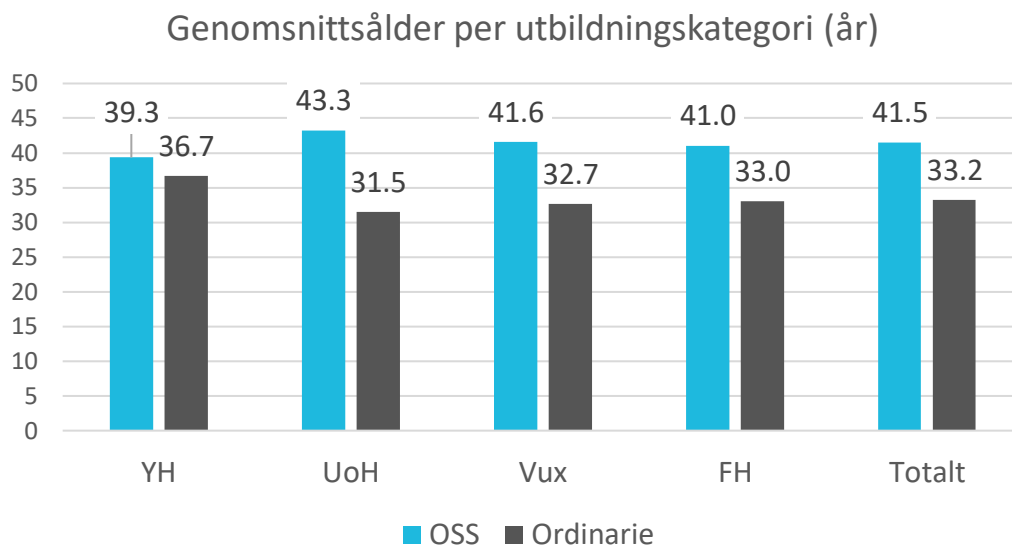
³ Uppgifterna i avsnittet är hämtade från ett samtal 2023-01-25 med pressekreterare Stefan Tärnhuvud.

⁴ Om kollektivavtal saknas på arbetsplatsen, fylls vissa delar av den funktionen av Kommerskollegium.

studiemedel (Ordinarie). Uppgifterna avser födelseår, sökt utbildning och utbildningskategori.

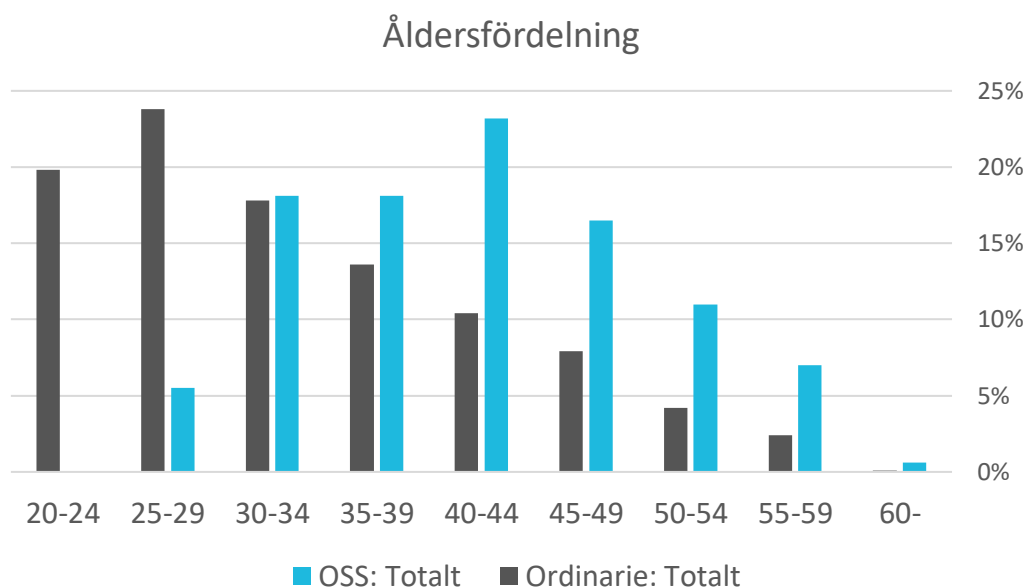
Utbildningskategorierna är indelade i yrkeshögskola (YH), universitet och högskolor (UoH), vuxenutbildning/komvux (VUX) samt folkhögskola (FH). De två senare kategorierna är dock små. För vissa ordinarie sökande saknas angiven kategori.

Skillnaden i medelålder för de sökande uppgick totalt till ca 8 år. Störst var skillnaden för sökande till UoH (12 år) och minst för sökande till YH (knappt 3 år).

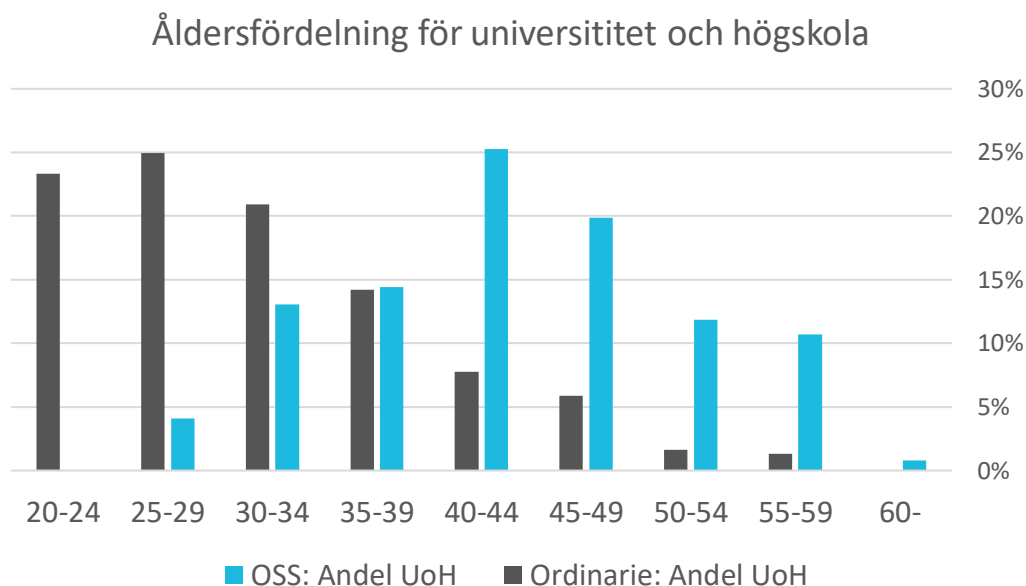

Sex av de 1 000 som sökt OSS nådde inte upp till den gräns på 27 år som satts för stödet; ingen av de sökande i urvalet föll dock på den övre åldersgränsen 62 år.

Fördelat efter femårsgrupper förhöll sig de sökande totalt enligt diagrammet nedan.

Bland de sökande till UoH var skillnaden i åldersstruktur ännu mer accentuerad. Hela 68 procent av de sökande var 40 år eller äldre, vilket kan jämföras med 17 procent för ordinarie sökande till UoH.

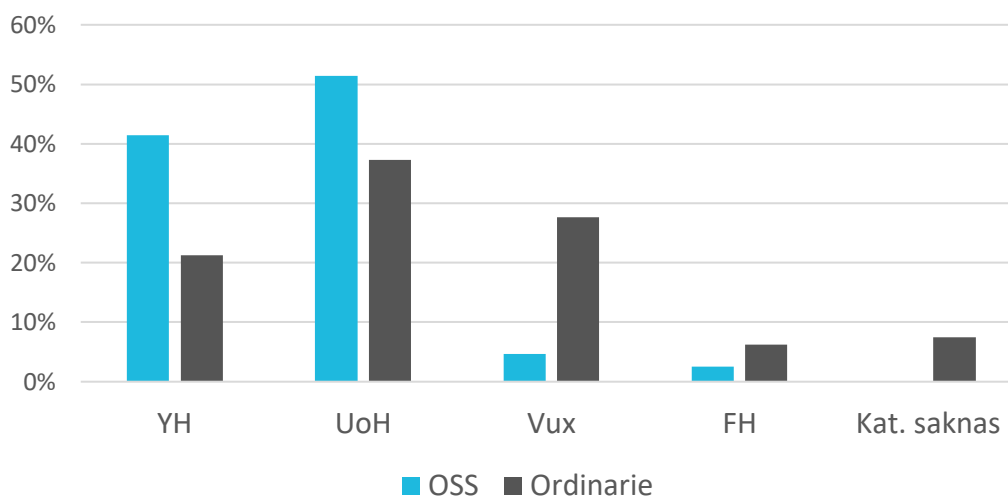

Det är självfallet ingen överraskning att genomsnittsåldern är högre för sökande av OSS. Ett av kraven för att över huvud taget kunna ta del av stödet är att den sökande har arbetat i minst 8 år (inom en ramtid av 14 år). De höga andelarna sökande i den övre delen av åldersspannet är likafullt en bekräftelse på att det har stått klart för de sökande att stödet även är riktat till personer längre fram i yrkeslivet.

Som framgår nedan är det en betydligt större andel inom OSS-gruppen som ansökt om stöd för yrkeshögskolestudier, vilket för övrigt också var vad Myndigheten för yrkeshögskolan förutspådde i mitten av oktober.⁵

Folkhögskola söks av en mindre andel i båda grupperna. Att vuxenutbildning/komvux hade en avsevärt mindre andel sökande i OSS-gruppen kan möjligen förklaras av att behörighetsgivande utbildning inte ensam berättigar till omställningsstudiestöd.⁶ I det fortsatta bortses från båda dessa kategorier.

Fördelning mellan utbildningskategorier

Av de som sökte en *högskoleutbildning* i respektive grupp, utgjordes den största andelen i OSS-gruppen – 37 procent – av sökande till fristående kurs eller annan ospecificerad utbildning. Motsvarande andel i gruppen ordinarie sökande var 14 procent. En jämförelse av utbildningsområde dem emellan är därför särskilt vanskelig, även bortsett från att grupperna bara utgör en begränsad andel av samtliga sökande.

I OSS-gruppen följde utbildning inom utbildningar relaterade till vård och omsorg (19 procent) och lärarutbildning (14 procent). Teknik och data svarade för ca 6 procent. Motsvarande andelar – med reservationen ovan – för sökande med ordinarie studiemedel var 38, 20 respektive 5 procent.

Sökande både av OSS och ordinarie studiestöd som valt *yrkeshögskoleutbildning* kunde samtliga föras till ett utbildningsområde. En jämförelse kan därför göras med något större säkerhet.

Av de som sökte yrkeshögskola med OSS, hade hela 57 procent valt en utbildning inom teknik och data. Motsvarande andel i gruppen som sökt ordinarie studiemedel var knappt hälften så stor (26 procent). Utbildning inom ekonomi hade sökts av 16–

⁵ [Pressmeddelande 18 oktober](#), MYH.

⁶ En annan möjlighet är att potentiella sökande kan ha uppfattat reglerna i detta avseende som snävare än de i själva verket är, och därför har avstått från att söka OSS.

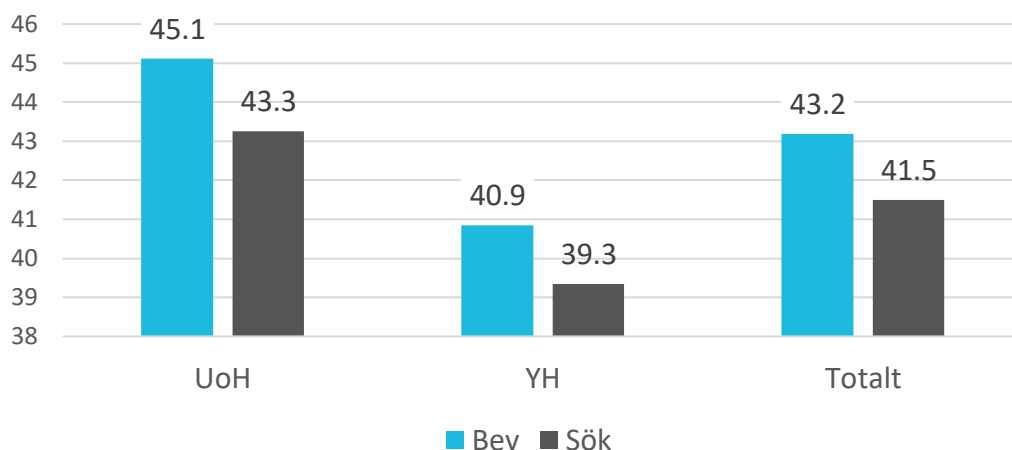
17 procent i båda grupperna. I OSS-gruppen hade 12 procent sökt en utbildning inom vård och omsorg; i ordinarie grupp var andelen 21 procent.⁷

De första 800 beviljade ansökningarna om anställningsstudiestöd

De första som beviljats OSS kan inte utan vidare jämföras med de första som ansökt om stöd, eftersom ansökningarna behandlas i tur och ordning och ett väsentligt större antal redan har fått avslag.

Genomsnittsåldern de 803 ansökningar som hade beviljats 27 januari 2023 för studier i såväl i högskola som yrkeshögskola var något högre än för de första 1 000 som ansökte om OSS.

Genomsnittsålder för dem som sökt och beviljats omställningsstudiestöd (år)

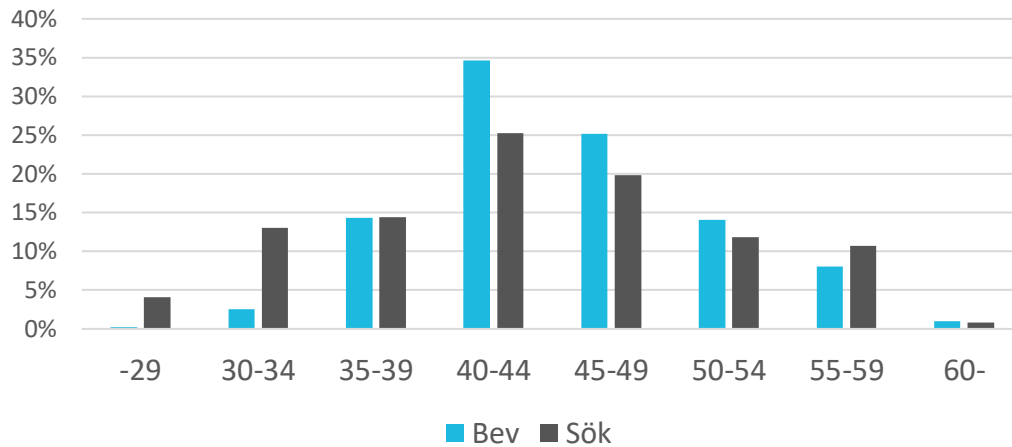
Liksom för ansökningarna var andelen som beviljats stöd för högskolestudier ca 50 procent och för studier i yrkeshögskola 40 procent. Övriga kategorier utelämnas därför i den fortsatta framställningen.

Störst var ålderskillnaden mellan de som sökt och beviljats stöd för studier på universitet och högskolor. Totalt 83 procent av de beviljade ansökningar avsåg personer 40 år eller äldre. Som nämnts ovan var motsvarande andel bland de sökte OSS för studier i högskolan 68 procent och 17 procent bland de ansökt om ordinarie studiemedel.

---

⁷ Klassningen av utbildning har gjorts under bearbetningen av uppgifterna och ska betraktas som ungefärlig.

Universitet och högskola: Genomsnittsålder för dem som sökt och beviljats omställningsstudiestöd

För de som beviljats OSS var andelen kvinnor ca 60 procent. Vad avser studier i yrkeshögskolan var dock andelen kvinnor och män nära nog densamma – 52 respektive 48 procent. Bland dem som beviljats stöd för högskolestudier var andelen kvinnor däremot så hög som 68 procent.⁸

Liksom för ansökningarna om OSS är andelen som sökt fristående kurser eller icke specificerade program i högskolan relativt hög, vilket gör iakttagelser om andelen per ämnesområde vanskliga.

Vi kan dock konstatera att bland de som beviljats stöd yrkeshögskolestudier, var andelen som valt en utbildning inom teknik och data 58 procent, nära nog densamma som bland ansökningarna. Bland män var andelen hela 78 procent. Andelen kvinnor som beviljats stöd för studier inom teknik och data var hälften så stor – 39 procent, men det är fortfarande den enskilt största utbildningsgruppen bland kvinnor, följd av ekonomi respektive vård med ca en femtedel vardera.⁹

⁸ För ansökningar saknas uppgift om kön.

⁹ Klassningen av utbildning har gjorts under vår bearbetning av uppgifterna och bör betraktas som ungefärlig.

Sveriges
Ingenjörer